
HÍREK

KÖSZEGHY ATTILA • Feljegyzések A megfestett fény című kötethez (részletek)

Amikor a delfinek államot alapítanak, házakat is építenek. Körülfalazzák a vizet, kaput készítenek, talán ultrahanggal nyithatót. Ablakok nincsenek. Hullámos házaik áttetsző falait vibráló színek díszítik. Amikor nálunk éjszaka van, ők infravörös fények között ficáncolnak. Mi, anti-delfinek olyan házakat építünk, amelyek falai mozdíthatatlanok, nem engedik át a fényeket, ezért azokon lyukakat kell kihagyni, a napfénycsak ideig-óráig bújhat be azokon. Nap nélküli időkben a falakra próbálunk színeket varázsolni. Vagy kicselezzük az időt és meleggé színezzük át a fakó fényeket. Valaha kaleidoszkópot kaptunk, forgattuk, valahol otffelejítettük, inkább vacakoltunk nagy zöld hemyőkkel, akik olyan alakokat szimuláltak, mintha diófák barkái lennének. Kibontottuk a kaleidoszkópot, néhány vacak színes föliadarabot találtunk. Kibontottuk a hemyőt is.

Üveg-testvéreik falak közé zárva a Nap kegyeltjeiként és cserbenhagyottjaiként védtelenül szűrték a fényszíneket kitalált osztások között és kitalált ábrákon át. Vigyázzunk azonban: ha gondolatainkat analitikus késsel a kézben vezetjük tovább, a felbontott hemyőkig érünk, eltűnnek a különös lények, színes üveglényeink is pusztá üvegtörmelékké válnak. A festett üveglények egyébként és általában rémesek. Van Gogh robbanó színei közé kontúrokat festett, de nem maszatolt Bernáth Aurél módra. Egy egész korosztály rögeszméje lett, hogy a kemény határolások idétlének.

Talán velünk született a vonzalom a színes kristályok, színes gömbök, borostyángyantába és más átlátszó anyagokba örökre bezárt élőlények látványa iránt. A dolgok mélyére látni, valakin átlátni fontos. A színes üveglények fogdosására, körültagogatására azonban nem érzünk vágyat. Aligha fogunk valaha is üveglényeket szorongatni. De talán mélyebb oka van távolságtartásunknak. A színes üvegek a Nap parancsára elkápráztatnak, csíkos tarka öltözéket öntenek ránk, de nem adják örökbe, nem vihetjük magunkkal. Egy lépés, és mélyebb ámyékba merülünk, mint e varázsos élmény előtt. Nem gondolunk csalódásra, arra sem, hogy sokáig időzzünk a színsokadalomban.

Milyen is az az üveglény, amely nekem most és holnap is vonzó, mint az énekes, akinek hangszíne-fénye, teste, minden mozdulata akármiféle dalban-táncban elvarázsol?

A fenséges védtelen közelébe vágyunk, körülállni akarjuk, rávenni, hogy engedjen a testével egyesülni, természetesen elviseljük, ha nem tombol örömben, és ha felcsillan a könnye, boldogok leszünk. Aki nem akar birtokolni, ahhoz hiába kötődünk. E teflon-lények közelében boldogan sütkezünk, és lelkiismeretfurdalás nélkül elhanyagolhatjuk azokat. Hiszen mindenkit elvarázsolnak, és igazán nem nekünk szól a varázslat, egyszerűen van. A birtokolhatatlanok között jeles szereplő a színes üveglény, amely elvarázsol. Saját érdekünk, hogy ne kerüljünk a közelébe, tapintásközébe, hiszen akkor a néha néha figurákká tisztuló kaleidoszkóp-képből csupán egy-egy értelmetlen részlet marad. Nem véletlen, hogy tapintásközébe a kis színes üveg edényeken kívül csak a savmaratott, homokfűvott homályos mintás síküvegek vonzóak, rajzolataik távolról

jelentéktelen homállyá válnak. Igénylik a közelségünket. Az átvilágítás a rejtettet felszínre hozza. A fedőrétegeken áthatol, a csontok és a bűnök körvonalait kirajzolja. A színes üvegek a rajtuk átengedett színen kívül minden színt kizárnak. Az átvilágított színes üvegek, a rejteni önmagukban képtelen elemek sokasága az ólomosztások hálóiban titokzatossá válik, a megvilágított közönséges terek is rejtélyessé nemesülnek.

Nagy-Magyarország elmúlt évszázadait üvegszíneken át látva sommás megállapításokat tehetünk. Jómagam feszengve látom a kései historizálók és a szecesszió alakos ábráinak szó szerint szemforgató, bárgyú megnyilvánulásait, és nagy elszántsággal keresem a kompozícióokat, amelyeken az elkerülhetetlen vagy a festett üvegnél elég nehezen indokolható osztások hajlandók szerényen visszahúzódní, utat engedve az alakzatok szabadabb kibontakozására. Majd azokat kedvelem inkább, amelyekben az osztásokra szövődik a kompozíció. A múlt századok ritka ünnepi pillanataiban szóhoz juthattak azok a szöttes karakterű szerkezetek, amelyek a mi delfinségünk láthatatlan, égi vizeinek fodraira rezonálnak.

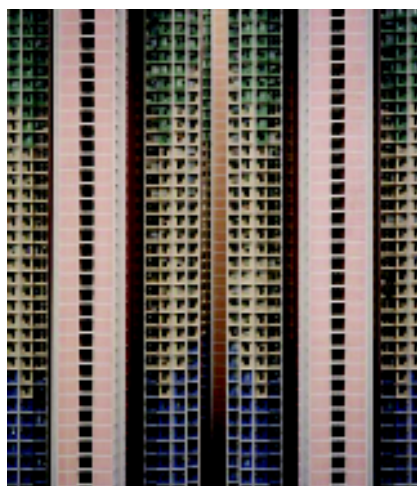
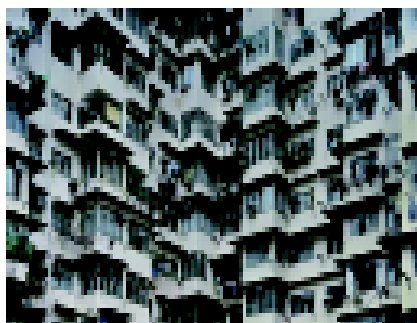
Építészünk elszántan építik azokat a falakat, amelyek áttetszőek, átlátszóak, nem kényszerítenek ablakok építésére. Ez a szinte falhatárok nélküli fényáradat új szövődékszemekkel új létformát kínálhat festett üvegeinknek. Szerencsések vagyunk, hogy amit e könyv megalkotói évtizedeken át megfigyeltek, kiemelték, elrendezték a festett üvegek világából, akkor láthatjuk együtt, amikor arra hamarosan nagy szükségünk lesz építőknek és építésznek egyaránt. Rengeteg irányba indulhatnak gondolataink, de itt álljuk meg és merüljünk el a Szűcs Endre, Dörgö Miklós, Földényi György, Fűri Judit, Gonzales Gábor és Obreczán György által felkínált képsokaságba. *(Elhangzott a könyv debreceni bemutatóján, 2005. december 14-én.)*

A szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum Tájházak megőrzésének gyakorlata címmel vándorkiállítást szervez, amelyet 2006. tavaszán és nyarán dunántúli és alföldi körútra indítanak, majd július 1-2-án mutatják be az építészeti fesztivál keretében Szentendrén. A kiállítás célja, hogy a népi építészet alkotásainak a megszokottól eltérő karbantartási és felújítási munkáira vonatkozó ismereteket segítsen átadni az érintetteknek és érdeklődőknek. Bővebb felvilágosítás a kiállításról: Szabadtéri Néprajzi Múzeum 2001 Szentendre, Sztaravodai út Pf. 63 26/502-555, 502-574 • muterem@szm.hu, borbas@szm.hu

E SZÁMUNKHOZ MELLÉKELJÜK a Non Nobis Alapítvány *Közép-európai memorandumok* című kiadványát, amely részben az *Országépítő* régebbi számaiban megjelent huszadik századi dokumentumokat tartalmaz. Köszönjük az Alapítvány felajánlását, hogy a kiadványt minden olvasónkhoz eljuttathatjuk.

Április 21-ig látható a HAP Galériában (Bp. II. Margit krt 24.) **SÁNDY GYULA ÉPÍTÉSZ EMLÉKKIÁLLÍTÁSA**. Ugyanott kapható az építész önéletrajzi kötetének bemutatója – a Magyar Építészeti Múzeum Lapis Angularis sorozatának 5. kötete.

Április 18. és 28. között kerül sor a MÉSZ Kós Károly termében **SÁROS LÁSZLÓ CANYONNEWYORK** című fotókiállítására. A képekből készült kötetet Kondor Katalin mutatja be 21-én 17 órakor ott, és 23-án 14 órakor a könyvfesztivál keretében a Kongresszusi Központ Lejár termében

Hong kongi lakóépületek homlokzatrészletei

TIZENHETEDIK ÉVFOLYAM – TAVASZI SZÁM – ÁRA 540 Ft.